

TULILISKO

Cynops sp.
(Engl. Fire-bellied newts)

Nimestään huolimatta tuliliskot eivät ole liskoja, siis matelijoita, vaan sammakkoeläimiä. Nämä Kaakkois-Aasiasta kotoisin olevat, vedessä viihtyvät pyrstösammakot ovat vakiinnuttaneet paikkansa Suomen suosituimpien terraarioeläinten joukossa.

Cynops-suku on kotoisin Kaakkois-Aasiasta. Suvun lajeja tavataan Yangtse-joen varrelta, lammikoista, puroista ja vuoristolammikoista.

Cynops-sukuun kuuluu 8 lajia, joista *C. orientalis* ja *C. pyrrhogaster* lienevät yleisimmät terraario-oloissa. Ne ovat selkäpuolelta tummanruskeita, vatsassa on tummia läsikiä punertavalla tai oranssilla pohjalla.

C. orientalis on täysikasvuinen noin 7-9 cm pituinen, *C. pyrrhogaster* noin 9-12 cm pituinen.

"Tulilisko"-nimellä myydään useita, ulkoisesti samankaltaisia lajeja, kuten *Paramesotriton*-suvun pyrstösammakoita. Yleisimmistä näistä on tarjolla *P. hongkongensis*, joka kasvaa *Cynops*-sukua hieman kookkaammaksi, jopa parinkymmenen sentin mittaiseksi. *P. hongkongensis* -lajin pää on sivulta katsoen kulmikkaampi kuin *Cynops*-suvulla. Perushoito *Paramesotriton*-suvun edustajilla on periaatteessa sama kuin *Cynops*-suvullakin.

Muitakin pyrstösammakolajeja Suomessa myydään, mainittakoon kylkiluuvesilisko (*Pleurodeles waltl*) ja akselotli (*Ambystoma mexicanum*). Nämä lajit ovat jo kookkaampia ja

vaativat reilusti isommat tilat kuin tulilisko.

TERRAARIO eli AKVATERRAARIO

Akvaarion koko riippuu pitkälti siitä, montako eläintä sinne on kaavailtu hankittavaksi. Jonkinlainen minimi saadaan laskettua seuraavasti: 1,5 x eläimen pituus = vähimmäistilavuus litroina. Eli kolmen yksilön ryhmä 12 cm pituisia tuliliskoja vaatii ainakin 54 litran akvaarion. Altaan tulee kuitenkin aina olla vähintään 40 litrainen, vaikka tulilisko asuisikin siellä yksin.

Tuliliskot viettävät lähes kaiken aikansa vedessä, mutta kaipaavat terraarioonsa myös kuivaa maata. Kuivittelualueen tulee olla niin kookas, että kaikki terraariossa asuvat tuliliskot voivat samanaikaisesti hakeutua kuivitteluun, ilman tungosta. Kuivittelualueeksi soveltuu riittävän kookas, vakaasti kelluva kaarnanpala, mutta luonnonmukaisemman näköisen terraariosta saat nostamalla toiseen päähän pohjahiekan ja kivien avulla saarekkeen, johon liskojen on helppo kiivetä.

Tuliliskot eivät tarvitse kuivittelualueelleen lämpölämpuä, kunhan kuivan alueen lämpötila pysyttelee kahdenkymmenen asteen yläpuolella. Veteenkään ei tarvita erillistä lämmitintä, sillä sopiva veden lämpötila on noin

18-20 astetta -eli viileä, korkeintaan huoneenlämpöinen vesi on optimaalinen.

Veden syvyys 10-40 cm.

Tunteakseen olonsa turvallisiksi eläimillä tulee olla piilopaikkoja, kuten kasvillisuutta, juurakoita ja luolia. Piilopaikkojen tulee olla eläimille turvallisia, huomioi romahdusvaara mikäli rakennat kivikasoja joiden alle eläinten on mahdollista tunkeutua.

Pyrstösammakot eivät nykytietämyksen mukaan tarvitse erillistä UV-valaistusta. Haittaakaan siitä ei ole, kunhan terraarion valaistuksesta ei tule liian kirkas -pyrstösammakot viihtyvät paremmin hämärässä.

Pohjamateriaalina voidaan käyttää hiekkaa, jonka raekoko on noin 4-10 mm. Tätä pienempää hiekkaa ei ole suositeltavaa käyttää, sillä eläimet saattavat ruokaillessaan niellä kiviä, jolloin suolistotukoksen vaara on olemassa.

Terraarion vettä tulee vaihtaa säännöllisesti. Vaihtoväliin vaikuttaa altaan koko, eläinten lukumäärä ja suodattimen teho. Ilman suodatintakin voi altaan perustaa, mutta vedenvaihtoa on silloin tehtävä useammin, sillä sammakkoeläimille tyypilliseen tapaan tuliliskot eivät siedä likaista vettä.

Tuliliskojen altaaseen ei ole suositeltavaa laittaa kaloja. Pääsyyinä tähän mainittakoon seu-

raavat seikat, jotka tulee ottaa huomioon mikäli altaaseen aiotaan hankkia kaloja:

- Pienikokoiset kalat saattavat olla vaarassa, sillä pyrstösammakot ovat petoja jotka syövät hanakasti kaikkea syömäkelpoiselta vaikuttavaa ja suuhun mahtuvaa.

- Monet kalalajit kaipaavat lämpimämpää vettä kuin pyrstösammakot.

- Monet kalalajit saattavat olla rauhallista elämää viettävien pyrstösammakoiden rinnalla turhan-kin vauhdikkaita aiheuttaen pyrstösammakoille stressiä.

- On myös mahdollista että kalat "nyppivät" pyrstösammakoita.

- Monet pyrstösammakkolajit omaavat myrkyllisiä yhdisteitä joko ihonsa pinnalla tai erityisissä rauhasissa. Joidenkin lajien myrky on riittävän voimakasta tappamaan akvaarion koko kalaston, varsinkin jos pyrstösammakko tuntee olonsa uhatuksi jolloin myrky määrä saattaa moninkertaistua. Useimpien lajien myrky aiheuttaa kuitenkin korkeintaan limakalvojen ärtymistä (kaloille). Yleensä tästä ei kuitenkaan tule ongelmia, varsinkin jos pyrstösammakot saavat elää rauhassa.

- Pyrstösammakot eivät välttämättä siedä kaloille tarkoitettuja lääkkeitä, mikäli kaloja joudutaan syystä tai toisesta lääkitsemään.

RAVINTO

Kaikki pyrstösammakot ovat lihansyöjiä, joille maistuvat monipuolisesti erilaiset pienet hyönteiset, äyriäiset, kalanpoikaset ja pienet sammakkoeläimet - siis jopa niiden omat poikaset.

Terraariossa pidettävien pyrstösammakoiden ruokavalio koostuu kuivatuista, pakastetuista ja elävistä surviaissääsken ja hyttysen toukista, torvimadoista,

suikaloidusta, vähärasvaisesta kalasta ja lihasta, jauhomadoista, buffalomadoista, karpäsistä, ja muista pienistä selkärangattomista eläimistä. Lisäravinnoksi voidaan silloin tällöin tarjota naudan maksan ja sydämen paloja, mutta niiden osuus ravinnosta tulee olla vain vähäinen - usein tarjottuna ne kuormittavat eläimen ruoansulatuselimestä kohtuuttomasti.

Matelijoille ja sammakkoeläimille tarkoitettuja vitamiineja ja hivenaineita voidaan tarjota silloin tällöin, varsinkin jos ruokavaliosta ei saada riittävän monipuolista.

LISÄÄNTYMINEN

Tuliliskon sukupuolen erottaminen ei ole aivan helppoa, varsinkin jos kyseessä on vielä nuori yksilö. Täysikasvuisten eläinten sukupuolierot erottuvat selkeinten lisääntymisaikaan. Tuliliskokoirilla häntä on hieman leveämpi ja korkeampi kuin naarilla, lisäksi koiraan viemäriaukon, eli kloaakin seutu turpooa lisääntymisaikaan selvästi.

Lisääntyminen edellyttää, että pariskunta on terve, täysikasvuinen ja niiden olosuhteet ovat kunnossa. Joskus lisääntyminen ei kaikesta huolimatta ota onnistuakseen. Tällöin lisääntymisinnon saattaa laukaista veden korkeuden ja lämpötilan muutos tai huolellisesti tehty talvilepo.

Talvilepo (horrostaminen) tapahtuu noin 4-8 asteisessa vedessä vuoden pimeimpään aikaan. Ennen talvilepoa eläimien tulee paastota viikon verran jotta niiden suolisto tyhjenee. Tämän jälkeen ne siirretään erilliseen talvehtimisastiaan, jossa veden lämpötilaa lasketaan asteittain muutamassa päivässä. Samalla lyhennetään valaistusaikaa. Varsinainen horrostaminen kestää 2-4 kuukautta. Tänä aikana vettä

tulee vaihtaa muutaman kerran. On huolehdittava, että altaaseen lisättävän veden lämpötila on sama kuin talvehtimisaltaankin.

Tuliliskot liikkuvat vedessä jonkin verran horroksen aikana, mutta niitä ei saa häiritä lainkaan.

Kun talvilepo on ohi nostetaan lämpöä ja valaistusaikaa muuttaman päivän aikana hiljalleen normaaliiksi. Tämän jälkeen eläimet voidaan siirtää takaisin omaan altaaseensa ja aloittaa niiden ruokinta.

Lisääntymistä edeltää koiraan kosio"tanssi". Tämän jälkeen koiras laskee altaan pohjalle siittiöpaketin jonka naaras poimii kloaakkiinsa. Naaras hedelmöittää siittiöt sisällään ja munii munansa vesikasvien lehdille päivän, kahden kuluessa. Naaras munii kerrallaan kymmeniä, jopa 200 munaa. Vesikasvit, joiden päällä munat ovat, kannattaa siirtää pois aikuisten liskoien ulottuvilta, jotta munat eivät joudu ruokalistalle.

Munista kouriutuvia toukkia ruokitaan aluksi hyvin pienillä elävillä hyönteisillä, likoeläimillä. Likoeläinten kasvatus on yksinkertaista: litran lasipurkki täytetään vedellä ja purkkiin laitetaan esim banaaninkuori. Purkin annetaan seistä lämpimässä paikassa muutama päivä ja tämän jälkeen astiasta voidaan korjata "sato". Poikasten kasvaessa siirrytään vesikirppuihin ym. suurempiin ruokavaihtoehtoihin.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Jos tuliliskosi käyttäytyy oudosti tai vaikuttaa sairaalta, ota yhteyttä sammakkoeläimiin perehtyneeseen eläinlääkäriin tai eläimen myyjään.

Huolehdi hygieniasta -pese kätesi kun olet käsitellyt tuliliskoa tai sen altaan vettä.

Tekstin kopiointi kielletty.

